

Kort sammanfattning av Vårmötet 3 maj 2006.

Mötet rönt stort intresse och 136 deltagare hade anmält sig, både medlemmar och icke-medlemmar. Detta är det av FMS anordnat möte som genom åren har dragit flest deltagare. Underrubriken "Kan olyckor i låga kollisionshastigheter ge upphov till bestående nackskador" var tydligen lockande med den expertpanel som vi hade glädjen att kunna presentera. Flera deltagare har ansökt om medlemskap i FMS.

Jorma Styf har skrivit en debattskrift som verkligen har väckt debatt i hela landet – skriften var själva grunden till att vårt möte kom att få denna inriktning.

Först ut var neurologdocenten **Charlotte Sachs** som redogjorde för sina synpunkter på orsakssambandet mellan händelse och kvarstående besvär. Hon betonade adekvat trauma, akuta besvär, kontinuitet och att besvären inte ökar. Ökande besvär talar för sjukdom och adekvata traumata ansåg hon inte en inbromsning vara eftersom våldet inte överstiger det vi utsätts för dagligdags. Att sätta sig tungt i en länsstol ger g-krafter som överstiger lätta bilkrockar.

Traumatiska principen med tydliga symtom initialt – inom 2-3 dygn - och över tiden avtagande symtom gäller även för nackstukningar. Charlotte framhöll att det förstås finns nackstukningar som trots adekvat våld och efterföljande smärtor ändå inte observeras under första tiden beroende på andra omständigheter såsom en annan dominerande skada, medvetslöshet, svår psykisk chock eller berusning. Dagens ämne avser emellertid de som får långdragna besvär trots låga kollisionshastigheter.

Charlotte pekade på undersökningar som gjorts med sken-krockar som utlöst inte bara lokala symtom som vid nackstukning utan även kognitiva symtom!

En viktig faktor att ta hänsyn till är "bakgrundsbruset" nämligen att 1.4 milj svenskar inte jobbar, att 1.8 milj svenskar har kronisk värk och att drygt en kvarts miljon svenskar varje år anmäler nackbesvär.

Ortopeddocenten **Jorma Styf** var noga med att understryka att han har velat väcka debatt och därför avsiktligt spetsat till en del påståenden i sin skrift.

Jorma menar att kollision i låg hastighet kan ge besvär, men endast ett fåtal utvecklar långvariga besvär. I gruppen WAD 2 anger Kivioja 2004 - 21 dagar som normalt biologiskt svar. Kraft et al. finner 2000 att ingen har besvär efter 6 mån efter acceleration upp till 8 g. Jormas slutsats var att "Det finns påtagliga vetenskapliga bevis för att stukad halsrygg med WAD 2 läker inom 3 veckor till 3-4 månader".

Richter har 2004 funnit att 100 % återgår till arbete inom 6 månader och att 72 % inte behövde sjukskrivas. Bunketorp har funnit att det inte föreligger något samband mellan arbetsförmåga och besvär (Neck Disability Index). 57 % hade besvär efter 17 år och 18 % var arbetsförmögna. Efter låga kollisionshastigheter har inte strukturella skador kunnat påvisas vare sig i halsrygg eller hjärna med slätröntgen, datortomografi eller MRT – inte WAD1 eller 2.

Nackbesvär är i allmän befolkning vanligt med en förekomst som mellan olika författare varierar från 25- 85 % och Skov visade 1996 att 75 % av handelsanställda kvinnor och 54 % av männen hade nackbesvär. Sänkt stämningsläge anges till mellan 10-25 % av befolkningen och 40-100 % av deprimerade uttrycker sina besvär som kroppsliga symtom. Nackbesvär och depression före nackstukning gav en 10-faldig riskökning för långvariga besvär enligt Kivioja 2004. Psyko-sociala problem ger mer symtom, ångest och depression.

Jorma summerar att kollision i låg hastighet kan ge besvär, att besvär inte alltid berättigar till livränta och att samverkande faktorer är vanliga.

Forskningschefen vid Folksam **Anders Kullgren** redovisade studier på skaderisken vid olika krockvåld. Vidare redogjorde han för säkerhetsaspekter och bl.a. för aktiva WAD-skydd som dock inte fungerade i låga hastigheter. För de bilar som har aktivt Whiplash skydd förefaller de ha god effekt. Krockkuddar lindrar skador som inträffar i farter över 15 km/timme. När det gäller krockvåld vid 0-5 G är det bara några få procent som har besvär under kortare tid än en månad.

Försäkringsjuristen vid Trygg Hansa **Inger Asker Laurén** kunde rapportera att Kammarrätten i en dom har underkänt Volles undersökning i Tyskland. Röntgenologen Volle hävdar att han med dynamisk MRT kan påvisa skador i övre halsryggen, vilka är specifika för nackstukning, men detta godtogs alltså inte. Vidare redogjorde Inger för 'kausalitet'= orsakssamband men att det dessutom krävs 'adekvans' för att orsakssambandet skall accepteras. Orsakssambandet skall sålunda vara rimligt d.v.s. ha med saken att göra.

Inger redovisade tre domar som belyser frågeställningen. Svea Hovrätt har i en dom som avvisat samband mellan kvarstående besvär och en påkörning av en radiobil. Utredningen visade att en radiobil inte kan köras fortare än 5 km i timmen. Ett expertvittne ansåg att man inte kan utesluta risken för skada men att den får anses vara liten. Domstolen accepterade att händelsen i sig skulle kunna ge en nackskada men inte sambandet mellan den skadades besvär och händelsen. Svea Hovrätt har i en dom accepterat att de nackbesvär orsakats av en trafikolycka där parterna var överens om att hastigheten i var 6 km/timmen. Det handlade om en buss som backade på en personbil. Den Norska Högsta Rätten har avvisat samband mellan en skada som inträffade i låg hastighet och kvarstående besvär eftersom besvären ansågs vara en så avlägsen följd i förhållande till skadehändelsen.

Advokat Christer Magnegård var förstas kritisk till delar av det som står om advokater i Jorma Styvs skrift. Advokater förlänger och försvarar skaderegleringen. Christer menade istället att svenska advokater inte kan jämföras med Australiensiska, utan att man i Sverige har etablerat ett för framtiden lovande samarbete mellan Advokatsamfundet och Försäkringsförbundet. Två gemensamma heldagskonferenser har hållits och man har utarbetat en arbetsfördelning mellan advokater och skadereglerare som möjliggör snabbare och bättre? skadereglering.

Christer menade också att den skadelidande bör få utökad möjlighet att verbalt beskriva krocksituationen och omständigheter kring skadan med omhändertagande på skadeplats och sjukhus t.ex. Christer menar att man är allt för fokuserad på bilkonstruktion, tillförda skador på bilarna och g-krafter. Skada betyder olika saker för advokater, försäkringsjurister och läkare. Leta istället efter de orsaker som gör att just denna person har fått så mycket besvär av en till synes banal skada!

En livlig diskussion följde som moderatorn **Börje Tillbom** –skadecontroller på AFA - styrde med stram hand. Bl.a. ifrågasatte Bo Salén från Åre den ”traumatiska principen”. Sten Jansa, Stockholm redogjorde för att ryggmärgen kan förlängas 2 cm vid en nackstukning och en lärare från KI hade synpunkter på hur Jorma redovisat sina resultat. Panelen fick verkligen ”sina fiskar varma”, men hade svar på det mesta!

Efter tre timmar måste salen utrymmas och därmed sattes punkt för en mycket intressant eftermiddag arrangerad av Yvonne Sjögren och Margareta Hedström.

Ordförande Gundars Rasmanis avtackade panelen med symboliska bokgåvor och blommor till kvällens arrangörer. Dessutom inbjöds vi alla till höstmötet 16/11 2006.

Gutte

Vid pennan

Pelle Netz och Yvonne Sjögren